

**Sekretariatets forslag til vedtak:**

Tatt til orientering

**Nasjonalparkstyrets vedtak**

*Settes inn*



# Struten fyr

## Rapport om virksomheten ved Gamle Struten Fyr 2025, utført vedlikehold 2025 og plan for 2026

### 1. Styret

Styret i foreningen Gamle Struten Fyr har bestått av følgende personer i 2025:

Leder:	Nils-Einar M Engebretsen
Sekretær:	Eirik Martin
Kasserer:	Tormod Nyquist
Vedlikeholdsleder:	Terje Thorvaldsen
HMS ansvarlig:	Stig Johannsen
Båtansvarlig:	Erik Ingebretsen
Leietakeransvarlig:	Skjalg Sørensen
Styremedlem:	Bård Jensen
Styremedlem:	Sverre Engebretsen

Denne rapporten inneholder en kort status om virksomheten/driften av Struten fyr, oversikt over utført vedlikehold 2025 og mål for 2026.



# Struten fyr

## 2. Driften 2025

Utleievirksomheten fortsatte i 2025 i samarbeid med Oslofjordens Friluftsråd (OF). Samarbeidet ble etablert i 2011 og har hele tiden fungert utmerket.

Årets utleie består av 69 bookingsdøgn som utgjør 722 gjestedøgn på Struten fyr i 2025. Utover registrerte bookingdøgn er det ett betydelig antall døgn hvor fyret er benyttet av GSF i forbindelse med vedlikehold.

Generelt er tilbakemeldingene fra leietakere særdeles gode. I tillegg får vi gode tilbakemeldinger fra de fleste av våre samarbeidspartnere på hvordan bruk og drift av Struten fungerer.

Vi viderefører også dagens praksis med mulighet for å reservere hele uker (i skoleferien) før det legges ut i OF-systemet når deres booking åpner.

Antall medlemmer i Foreningen Gamle Struten Fyr er stabil. Medlemsmassen har fått en struktur hvor medlemmene er personer som alle ønsker å ta aktivt del i vedlikehold og utvikling av fyret gjennom dugnadsarbeid. Dette har materialisert seg ved at dugnadsinnsatsen er bra og at det skjer store positive endringer både inne og ute. I år som tidligere det loggført over 1 000 ulønnete dugnadstimer på vedlikehold av Kystverkets eiendom. Denne dugmadsinnsatsen har en verdi langt over 300.000,-

Struten ligger utsatt til for vær og vind og det kreves årlig mye vedlikehold for å motvirke forfall. Oppfølging av utleie og gjester samt drift av egen arbeidsbåt tar også mye tid gjennom sesongen.

Mye av klargjøring til utleie, generelt vedlikehold ute og inne og oppgraderinger er i hovedsak finansiert med midler fra Oslofjorden Friluftsråd og Sparebankstiftelsen DNB. GSF takker for all støtte til disse jobbene.



# Struten fyr

Bytte/vedlikehold av kjetting og tau til fortøyning i sydhavnen



Produsert benker og krakker i land som klargjøres for transport til Struten



Klar for dugnad i fyrhagen, gjøre hagen fin og jordrottesikker





# Struten fyr

Uten mat og drikke duger .....



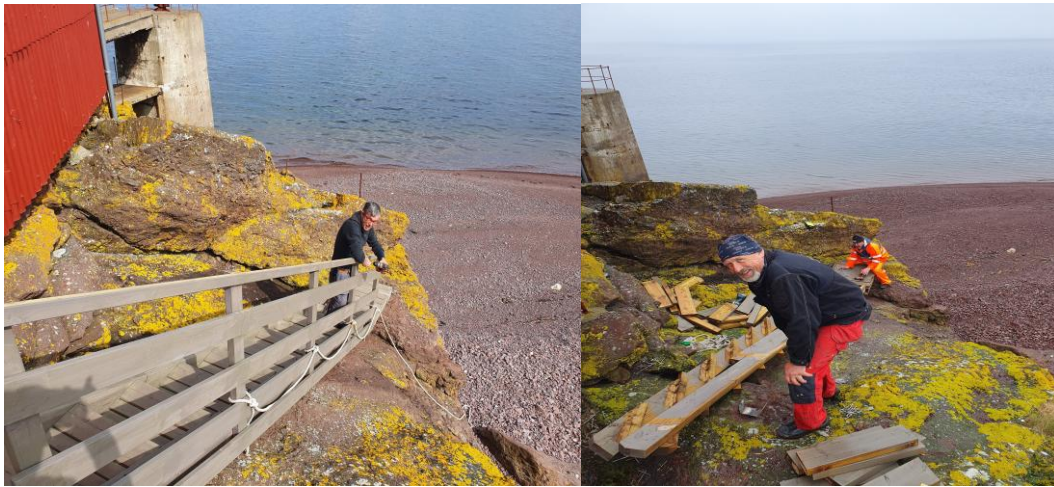
Bytte av flaggline og vedlikehold av kran gjøres årlig





# Struten fyr

Demontering av trapp ned til strand som ikke er godkjent



Regn er ingen problem for å jobbe dugnad





# Struten fyr

Justering av innerdører annekset



Justering hengsler og nye låsefester dør i naustet





# Struten fyr

Lagt til rette for portabel stige for å komme ned/opp stranda





# Struten fyr

Rapporterer til kystverket om hull i tak maskinhus





# Struten fyr

Fjernet rekkverk mellom anneks og naust, montert nytt





# Struten fyr

Full innsats i fyrhagen



Fylle stein på stier slik at de ikke blir klinete når det er vått





# Struten fyr

Service på vindmølle



Deltagelse på årets leietakersamling med to personer





# Struten fyr

Skrape og male anneks





# Struten fyr





# Struten fyr

Maling



Maling





# Struten fyr

Det blomstrer i fyrhagen



Struten tar seg godt ut en varm sommerdag





# Struten fyr

Skraping, pussing og maling div innvendig må også til



Maskinhuset får også et strøk maling





# Struten fyr

Bytte av flere glass gammelt fyrår, utført desember 2024





# Struten fyr

## 3. Ny leieavtale med kystverket

Foreningen Gamle Struten fyr har skriftliggjort sitt driftskonsept, vi ønsker tilbakemelding fra kystverket om dette er godt nok som en del av søknaden for videre engasjement på Struten fyr.

Vi ønsker avtale på 10 år da dette gir oss mulighet til å søke midler fra flere eksterne aktører til drift og vedhold av Gamle Struten Fyr.

### Start driftskonsept:

## Driftskonsept Foreningen Gamle Struten Fyr

GSF søker med sitt engasjement på Struten Fyr å ivareta, vedlikeholde og videreutvikle det verdifulle kulturminne fyret er, helt fra den tid det med sine parafinlamper ga signaler til skip drevet av seil og damp.

Vi ønsker samtidig at Struten så langt mulig skal kunne være tilgjengelig for folk flest. Vi vil legge til rette på en sikker måte for både unge, eldre og også personer med bevegelseshvansker i den grad det er mulig.

Vi ønsker i vårt virke å opplyse om og formidle info om stedets egenart vedr geologi, biologisk mangfold med natur, planter, fugleliv samt marine omgivelser.

Struten som det siste etablerte familiedrevne fyr på østsiden av Oslofjorden, har mye både interessant og spennende fyrhistorie å berette, som vi gjerne gir videre til våre gjester.

Struten Fyr slik det fremstår i dag viser at GSF i årene siden den første avtalen med Kystverket ble inngått i 1987, har drevet et effektivt vedlikeholdsarbeid og samtidig vært pådriver for, i samarbeid med Kystverket, å få realisert store løft med piperehabilitering, fornying av skifertak, tårndekking samt bryggerenovering.

Satsing på solselleanlegg supplert med vindmølle i sommerhalvåret sørger for grønn energi til drift av vannpumpe, lys og kjøleskap for våre leietakere.

Autonomt aggregat som backup gir sikkerhet for drift om nødvendig, også om sol og vind ikke står oss bi.

Velfungerende separate propanopplegg gir kraft til bereder bad og komfyr kjøkken.

Rentbrennede vedovn kjøkken, stue og soverom gir mulighet til tilskuddsvarme ved behov.

Fyret da GSF inngikk kontrakt med Kystverket i 1987 etter at det hadde stått tomt siden 84, var preget

av mye forfall med lekkasje på tak og i vinduer, store tekniske mangler på vannsystem, røropplegg elanlegg og aggregater. Visuelt framsto fyret svært shabby med malingflak som flasket fra alle vegger og rustbeslag over alt. Utstyr inne var noen få pinnestoler og ovner og propanopplegg som ikke virket.

Siden 1987 har det hvert år blitt sendt Rapport om Virksomheten til Kystverket. Vi har i alle år opplevd vårt samarbeid med Kystverket vedrørende vedlikehold som svært godt og har alltid fått gode tilbakemeldinger på det..



## Struten fyr

Vi har i dag en mannskapsstyrke med god fagkunnskap på byggeteknikk, elektro, røranlegg, og teknikk. Årlig utfører vårt mannskap ca 1000 timer med ulønnet dugnadsarbeid. Vi har forøvrig ingen venneforening med bruk av Struten som feriested.

GSF startet med skoleprosjekt for elever med behov for alternativt undervisningsopplegg, besøk av elevgrupper med sjøfart, fiske/jakt valgfag og samarbeid med Fylkesarbeidskontor og Blå Kors med ungdom som trengte arbeidserfaring og opplæring.

Etter at de tekniske installasjoner var satt i stand, kom flere skolegrupper på besøk og etter hvert ordinære gjester/familier som kunne bidra med leieinntekter til vedlikehold.

Ganske kjapt var etterspørsel om leie i sommerferien godt i gang og vi fikk gjester både høst/vår.

Fra 2011 inngikk GSF samarbeidsavtale med OF og ble en del av Kystleden.

I 2022 hadde vi nærmere 80 bookingdøgn som utgjorde ca. 1000 gjestedøgn.

Landsetting på Struten kan være krevende ved vindfulle forhold.

GSF har med sin 23,5 fot Aronett investert mye i en robust og sikker arbeidsbåt for mannskap og materiell.

Ankringsbøye ved nordbrygga og sikringstau i sørhavna er gode hjelpemidler.

Vi vektlegger ellers grundig og oppdatert info til våre båtgjester vedr ilandsetting/fortøyning.

Grunnet diverse propellhavarier i sørhavna og for å lette tilgjengelighet for gjester og andre besøkende, er det i samarbeid med Kystverket søkt Nasjonalparken om tillatelse til å fjerne 2 steiner. Nasjonalparken har sagt ja og det arbeides videre i forhold til kommunen.

Forskrift om Vern av Ytre Hvaler Nasjonalpark gir sterke føringer på hva som er tillatt eller ikke på Struten. Dette gir oss en del utfordringer i forhold til vedlikehold, oppgradering og tilrettelegging for våre mange gjester.

Vi ønsker oss et bedre og mer konstruktivt samarbeid med Nasjonalparken og SNO og søker nå å få formalisert faste møterutiner og årlig befarings på Struten med representanter for disse.

Gamle Struten fyr fremstår i dag, etter 35 år med frivillighetsarbeid, som et unikt opplevelsessenter for allmenheten med 800 -1000 gjestedøgn i året. Det er IKKE et feriested for oss 8-10 personer som er foreningen. Vi er kystledhytte med booking og samarbeid med Oslofjorden Friluftsråd, OF

Som gjeste informasjon har vi i samarbeid med Nasjonalparken teksten informasjonstavla om Struten Fyr ved Nord-brygga, med beskrivelse av historikk og egenart

God Informasjon om historikk/livet på Struten Fyr med boka til Bjørn Enger, ligger alltid tilgjengelig for våre gjester.

På fyrmesterens rom finner man info om Kystverket generelt samt innblikk i en fyrvokters daglige gjøremål og på stue og kjøkkenvegg bilder og beretning om livet slik det var for en fyrvokterfamilie på Struten fyr. Vi informerer ellers gjerne om Struten for våre gjester, på leietakersamlinger og i andre sammenhenger.

*Driftskonsept slutt*



# Struten fyr

## 4. Plan for 2026

Den viktigste planen vi har for 2026 er den samme vi har hatt for 2025. Vi jobber for å bevare den gamle fyrstasjonen Struten slik at den skal være tilgjengelig for allmenheten nå, og skal kunne fortelle historien til kommende generasjoner.

Vi er åpne og deler vår årsrapport til Foreningen Gamle Struten fyr med Kystverket, Fredrikstad kommune, Statens naturoppsyn, Ytre Hvaler Nasjonalpark og våre sponsorer til ulike prosjekter.

Vi ønsker en årlig befaring på Struten Fyr hvor vi inviterer Kystverket, Fredrikstad kommune, Statens naturoppsyn og Ytre Hvaler Nasjonalpark.

## Oppgaver som Foreningen utfører for å oppretteholde et tilbud for allmenheten og vedlikehold av bygningsmassen/uteområder

### Vinter

- Vinterrettersyn av fyret hvor vi sjekker at alt er helt og i orden, dette gjøres spesielt etter dårlig vær, men også for sjekke at det ikke har vært uvedkommende og gjort ugang
- Temperaturkontroll av sisternevann, slik at det ikke fryser istykker
- Batterikontroll
- Fjerner søppel/gjenstander som er drevet i land

### Vår

- Tømme utedo, vi graver et hull hvor vi tømmer utedo og fyller over
- Hovedrengjøring 1 innvendig fyrbolig, anneks og utedo
- Rydder, koster utvendig rundt bygninger men også havn og strand for rusk og rask etter vinteren
- Kontroll av røkvarslere og gassvarslere
- Flytte jolle fra naust til stranden slik at den er klar til utleisesongen
- Sjekk av pipe gjennom feieluker
- Sjekk av gassutstyr
- Sjekk av røkvarslertstyr (kystverket skal bytte til et standardisert system før utleisesong 2026)
- Sjekk av førstehjelpsutstyr
- Sjekk av hjertestarter
- Fjerner søppel/gjenstander som er drevet i land
- Montere nytt vindu som er sprekt i matrommet innenfor kjøkken, provisorisk tettet vinteren
- Bytte kullfilter i avtrekksvifte kjøkken
- Fyller stein på stier slik at de ikke skal bli leirete
- Smøre opp alle hengelåser og låsekasser
- Bytte 2 utvendig gasskap
- Bytte inverter 12V-230V
- Montere opp vindmølle



# Struten fyr

## Sommer

- Hovedrengjøring midt i utleisesong fyrbolig, anneks og utedo
- Diverse malerarbeider behovsvurderes på vårdagnaden
- Oppfølging av leietakere
- Transport av gass
- Eittersyn etter leie
- Følge opp løpende tilbakemeldinger/ feil fra leietakere
- Pikke rust på rekkverk ute, grunne og male behovsvurdering gjøres på vårdagnaden (her trenger vi den malingen som arbeidslaget sørøst andbefaler)
- Fjerner søppel/gjenstander som er drevet i land
- Nødreparasjoner av murkonstruksjoner som sprekker/vaskes ut ( Det er behov for en større utbedring av murkonstruksjoner pga utvasking og rustspreng som meldt om tidliger, dette er noe kystverket skal ha lagt inn som forslag på investeringsbudsjettet sitt)

## Høst

- Ta av sengetrekk
- Henge opp dyner, puter og madrasser
- Flytte jolle inn i naustet
- Service parafinovn
- Fjerner søppel/gjenstander som er drevet i land
- Smøre opp hengelåser og låsekasser
- Ta ned vindmølle for service og vinteroppbevaring

## Oppgaver for å for å formidle historien:

- Det er en positiv dialog mellom kystverket og kystverkmuseet om å kunne tilbakeføre linsen til Struten fyr. Dette vil vi lage en plan på som skal ivareta sikkerheten til både linsen og leietakere samt fortelle historien på en god måte. Dette ville vært utrolig flott å få til i løpet av 2026
- Det er mange besøk på struten i løpet av et år, også når vi arbeider dugnad. Da forteller vi etter beste evne historien til fyrstasjonen og at den er åpen for å leie. Og viser besøkende rundt.

Nils-Einar M Engebretsen  
Leder Foreningen Gamle Struten Fyr

Tormod Nyquist  
Kasserer/styremedlem

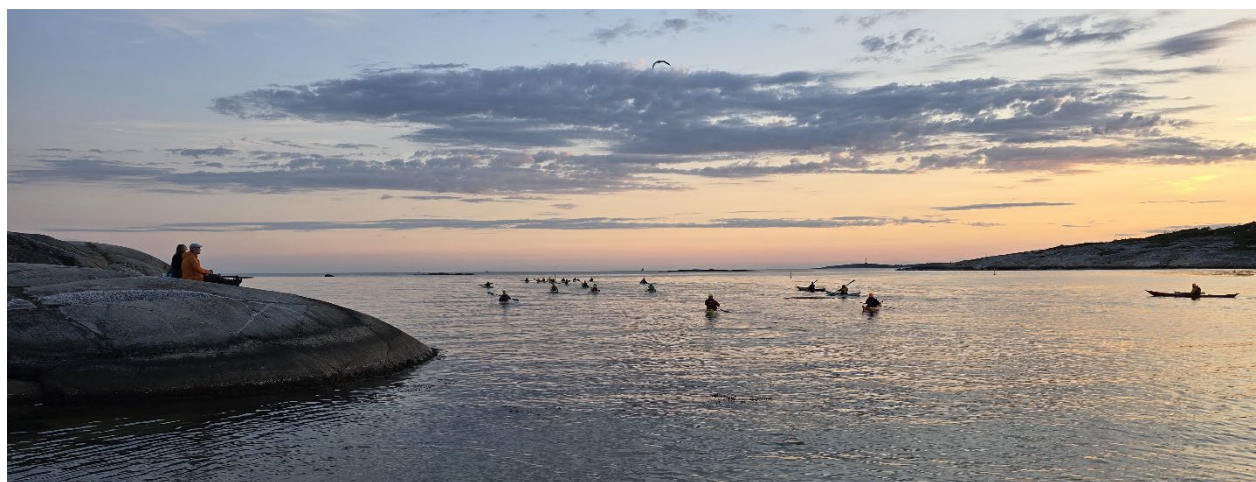
# Padleleir på Storesand 13-15 juni 2025

En rapport til Ytre Hvaler nasjonalparkstyre v/Monika Olsen.

Kopi av rapporten sendes Hvaler kommune v/Elin Bankerød og Rebekka Magnus.

Det vises til deres referanse 2023/3398-2 432.3 av 17.04.2023, hvor Fredrikstad og Sarpsborg Kajakklubb (Frosk) gis tillatelse til å arrangere padleleir på Storesand i årene 2023 –2028.

Ihht. denne tillatelsen skal det avlegges en rapport innen 1. oktober hvert år.



## Antall deltagere på årets leir

Det maksimale antall deltagere i ovennevnte tillatelse er satt til 200.

Det ble registrert 164 påmeldte deltagere og 156 personer møtte opp på leiren.

Antall telt og hengekøyer var 125.

Antall kjøretøy som parkerte var 110.

Det kom deltagere fra 21 ulike klubber i Norge. Flesteparten var fra Østlandet, men også Sørlandet og Vestlandet var representert.

## Betaling

Betaling for telt og parkering gjøres til Hvaler kommune ihht. gjeldene avtale.

## Kjørebok for kjøretøy som kjørte inn og ut av bommen

Kjøring til og fra området på Storesand ifm. Padleleiren 2025							
Dag	Dato	Klokkeslett inn	Navn på fører	Reg.nr på kjøretøy	Reg.nr på tilhenger	Klokkeslett ut igjen	Formålet med kjøringen
Torsdag	13.6.25	17:21	Stein Arne Slåtten	AE51681	AC 8276	18:16	Kjøre inn FROSK's utstyr
			Dag Aanestad	DL77554	BZ7739		Kjøre inn FROSK's kajaker
Fredag	14.6.25	19:27	Kajakkspecialisten	PD20122		19:41	Kjøre inn med demokajakker
		14:54	DNT Vansjø v/Nils J Kraft	AE44315	AX9161	15:16	Kjøre inn tilhenger med kajakker til grunnkurs
		18:11	Eian Fritid v/Hege Eian	BS75148	UZ6731	19:06	Kjøre inn bil og tilhenger med utstyr og demokajakker
Søndag	16.6.25	10:10	Asgeir Fosvold	DP78469	CS6435	10:35	Kjøre inn tilhenger med surfski
		15:11	Kajakkspecialisten	PD20122		15:37	Kjøre ut med demokajakker
		16:20	Asgeir Fosvold	DP78469	CS6435	16:56	Kjøre ut tilhenger til surfski
		17:25	DNT Vansjø v/Nils J Kraft	AE44315	AX9161	18:09	Kjøre ut tilhenger med kajakker til grunnkurs
		13:49	Eian Fritid v/Hege Eian	BS75148	UZ6731	15:34	Kjøre ut bil og tilhenger med utstyr og demokajakker
		16:23	Trine Lise Strømsæther	HI11241	BZ7739	16:45	Kjøre ut FROSK's kajaker
		15:48	Harald Røsholdt	JD87270	AC 8276	16:56	Kjøre ut FROSK's utstyr
			Stein Arne Slåtten	AE51681		18:09	Kjøre ut FROSK's utstyr

Det var totalt 4 tilhengerne som ble satt igjen inne på området, mens kjøretøyene ble kjørt ut-igjen så raskt som mulig.

### Underholdning

På lørdagskvelden var det en trubadur som spilte gitar og sang. Han benyttet en liten høyttaler og dette foregikk i rolige former og uten sjenanse for omgivelsene.

### Opprydding

Området ble ryddet søndag ettermiddag og vi gikk over hele området for å fjerne gjenglemt utstyr og søppel. Søndag kveld kl 18 var området «rengjort».

**Bilder fra årets leir**



*Bilde viser grilling på fredagskvelden*



*Frosk feiret 25 år med jubileumskake til alle deltagerne under leiren*



*Pause på Tjurholmen utenfor Strømstad på en av padleturene på lørdag*



*Bilde fra lørdagskvelden*

### **Spesielle forhold**

I etterkant av årets leir ble det sendt en mail fra leirkomiteén til Nasjonalparkstyret og Hvaler kommune. Dette er vist i vedlegg 1. Frosk vil gjøre tiltak for at teltene blir plassert korrekt for neste års leir.

## Omtale i media:

Padleleiren fikk fin omtale i flere medier:

- Hvaler budstikke: [Padleleir under supre forhold](#)
- Fredrikstad Blad, Nærnytt 17.06.25: [Nærnytt, Fredrikstad og Sarpsborg kajakkklubb | Nærnytt i Fredrikstad og omegn](#)
- Padling.no (Norges Padleforbund): [Eventyrlig Padleleir - Padling](#)

## Oppsummering

Vi hadde en fantastisk padleleir på Storesand med pent vær, lite vind, flotte turer, kurs og workshops, Yoga og levende musikk. Og vi gleder oss til å komme tilbake neste år.

Sarpsborg / Fredrikstad, 12.08.25

Stein Arne Slåtten

Leder i Leirkomiteén i FROSK

Vedlegg 1: Mail fra Leirkomiteén til Nasjonalparkstyret og Hvaler kommune, inkl bilder

**From:** [Magnus Rebekka Marie](#)  
**To:** [Stein Arne SLATTEN](#); [fmosmoo@statsforvalteren.no](mailto:fmosmoo@statsforvalteren.no); [Bankerød Elin Oktavia](#)  
**Cc:** [Fredrikstad Kajakklubb](#); [Birgitte Wold Dahl](#)  
**Subject:** Sv: Hendelser under Storesand padleleir 2025  
**Date:** mandag 16. juni 2025 10:52:03

---

[ External email - Real sender : [rebmag@hvaler.kommune.no](mailto:rebmag@hvaler.kommune.no) ]

Hei Stein Arne

Tusen takk for både orientering, dokumentasjon og ikke minst handling! Dette er jo, som du påpeker, grove brudd på reglementet, både i nasjonalparken generelt og på teltplassen især. Vi skal følge opp dette som best vi kan.

Når det gjelder tillatt område, så er det nok en idé å avklare dette tydelig neste år, ja. Takk for at dere selv tar initiativ og vil bidra til dette. Vi holder dialogen.

Vi er glad for at dere ellers har hatt en fin helg!

Med hilsen

**Rebekka M. Magnus**

Kulturkonsulent

Kultur og fritid

[Hvaler kommune](#)

Telefon: 456 51 638

*Dette er ikke en privat e-postadresse. Både inngående og utgående e-post blir vurdert for eventuell journalføring i kommunen.*

---

**Fra:** Stein Arne SLATTEN <[stein\\_arne.slatten@nexans.com](mailto:stein_arne.slatten@nexans.com)>

**Sendt:** mandag 16. juni 2025 10:36

**Til:** Magnus Rebekka Marie <[rebmag@hvaler.kommune.no](mailto:rebmag@hvaler.kommune.no)>; [fmosmoo@statsforvalteren.no](mailto:fmosmoo@statsforvalteren.no)  
<[fmosmoo@statsforvalteren.no](mailto:fmosmoo@statsforvalteren.no)>; Bankerød Elin Oktavia <[eliban@hvaler.kommune.no](mailto:eliban@hvaler.kommune.no)>

**Kopi:** Fredrikstad Kajakklubb <[fredrikstadkajakklubb@gmail.com](mailto:fredrikstadkajakklubb@gmail.com)>; Birgitte Wold Dahl  
<[birgittewd@mac.com](mailto:birgittewd@mac.com)>

**Emne:** Hendelser under Storesand padleleir 2025

Hei Monika, Elin og Rebekka

Vi har hatt en fantastisk helg på Storesand ifm. vår padleleir. Men det har vært et par hendelser vi ønsker å informere og diskutere videre med dere.

Telt utenfor tillatt område på Storesand

Lørdag ble vi kontaktet av en mann fra Nasjonalsparkstyret, som sa at vi måtte fjerne noen telt som var satt opp utenfor det tillatte området på Storesand. Han kontaktet først noen av

deltagerne på padleleiren, før han senere på ettermiddagen kontaktet sekretariatet og deretter meg som leder i leirkomiteen.

Han sa at det var 4 telt som måtte fjernes, da de sto utenfor det området som var tillatt.

Vi har i alle år forholdt oss til at all telting må skje på venstre-siden av veien ned mot Storesand.

Vi beklager at noen telt ble plassert utenfor det inngitte området for telting.

For neste år må vi informere våre deltagere om dette i forkant av padleleiren, slik at teltene kan plasseres korrekt. Vi må også vurdere om det er behov for merking og/eller avsperring av området, slik at dette er synlig i terrenget.

### Bål i nasjonalparken

Lørdag kveld ble vi leirkomiteen kontaktet av noen som hadde observert bålbrenning i et område ved siden av vårt område på Storesand. Vi gikk opp og fant en leir med 5-10 telt, mange familier med barn og her fant vi to bål:

- Det brant i et bål innenfor 4 stokker som er plassert som en 4-kant.
- Det kom røyk ut fra et bål i en liten haug med barnåler

Dette området lå på venstresiden av veien når man går nedover mot Storesand, omtrent på høyde med den nederste parkeringen/bommen.

Vi forklarete at vi hadde et arrangement lenger ned mot Storsand og at dette er en nasjonalpark hvor bål er strengt forbudt. De slukket raskt bålet med vann og lovde å ikke brenne mere bål.

Noen timer senere ble leirkomiteen kontaktet av noen som kjente bållukt. Vi gikk opp igjen til den samme leiren og så at de samme menneskene hadde satt i gang et nytt bål, litt lenger oppe i leiren sin. Denne gangen røyk det godt fra en litt større haug med barnåler. Vi sa tydelig fra at de måtte slukke bålet og ikke tenner flere bål.

Klokken 23:10 ringte vi Politiet på tlf.nr 2800 og informerte dem om saken.

Vi kan også informere om at vi, i forkant av leiren (torsdag kveld), fjernet en del bålsteder i det området hvor vi pleier å ha telt, for å unngå fremtidig bålbrenning.

Vedlagte bilder viser brann fra den første gangen vi var oppe i leiren og observerte bål.

Legger også ved noen bilder som viser at de små skiltene med telting forbudt er «gjemt» med et klistremerke.

Mvh

Stein Arne Slåtten

90773819

Leder i leirkomiteen







**Ytre Hvaler  
nasjonalpark**

**Postadresse**  
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre  
Postboks 325  
1502 Moss

**Besøksadresse**  
Hvaler Rådhus  
Storveien 32  
1680 Skjærhalden

**Kontakt**  
Sentralbord: +47 69 24 70 00  
Direkte: +47 69 24 70 24  
sfospost@statsforvalteren.no  
monika.olsen@statsforvalteren.no

MILJØDIREKTORATET  
Postboks 5672 Torgarden  
7485 TRONDHEIM

U.off: offl. § 24

---

Saksbehandler Monika Olsen

Vår ref. 2026/5233-2 432.3

Deres ref. 2025/15336 Dato 09.02.2026

## Rapportering av antall anmeldelser til politiet i 2025 - Ytre Hvaler nasjonalpark

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre har ikke anmeldt brudd på miljøregelverket i 2025.

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre har ikke anmeldelser rapportert inn til Miljødirektoratet for tidligere år og som tidligere ikke er rapportert som avsluttet.

Med hilsen

Monika Olsen  
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre  
Postboks 325  
1502 MOSS

Trondheim, 08.02.2026

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):  
2026/1795

Saksbehandler:  
Hege Langeland

## Klargjøring av unntak i verneforskrifter for militær operativ virksomhet

Vedlagt oversendes brev fra Klima- og miljødepartementet 16.01.2026 med klargjøring av unntaket om militær operativ virksomhet i verneforskrifter.

(Dette brevet sendes til statsforvalteren, nasjonalpark- og verneområdestyrer og kommuner med forvaltningsmyndighet for verneområder.)

Hilsen  
Miljødirektoratet

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent*

Terje Qvam  
seksjonsleder

Hege Langeland  
seniorrådgiver

Vedlegg

- 1 Klargjøring av unntak i verneforskrifter for militær operative virksomhet
- 2 Orientering til forvaltningsmyndighetene om definisjonen av militær operative virksomhet

Miljødirektoratet  
Postboks 5672 Torgarden  
7485 TRONDHEIM

Deres ref

Vår ref  
25/4573-

Dato  
16. januar 2026

## Klargjøring av unntak i verneforskrifter for militær operative virksomhet

Vi viser til vedlagte brev 3. april 2019 der Klima- og miljødepartementet gjør rede for hvilke av Forsvarets aktiviteter som er omfattet av unntaket for «militær operative virksomhet» i verneforskrifter.

I første avsnitt side 3 klargjør departementet (med vår understreking her) at det «*kun er "utrykningsøvelser med militære styrker" som er unntatt fra søknadsplikt. Øvrige øvelser er etter verneforskriftene ikke å anse som "militær operativ virksomhet".*»

Departementet viser til at dette bare er ment som en presisering av hvilke typer øvelser i forbindelse med lavtflyging som er omfattet av unntaket for militær operativ virksomhet.

At presiseringen ikke skal forstås videre, fremgår etter vår vurdering klart av siste setning i sitatet, som innledes med nettopp «Øvrige øvelser». Formuleringene er ikke ment å innskrenke andre deler av definisjonen av militær operativ virksomhet som er gjengitt i St. meld. nr. 62 (1991-1992) *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*. Denne må anses som fortsatt gjeldende.

Dette betyr blant annet at militær operativ virksomhet omfatter i fredstid all virksomhet som er nødvendig for å planlegge, forberede og gjennomføre overvåkning av land-, sjø- og luftterritoriet.

Vi ber Miljødirektoratet orientere forvaltningsmyndighetene om ovennevnte.

Med hilsen

Øivind Dannevig (e.f.)  
avdelingsdirektør

Ernst Inge Espeland  
seniorrådgiver

*Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer*

Vedlegg:

Brev 3. april 2019 til forvaltningsmyndighetene om definisjonen av militær operativ virksomhet

Kopi

Forsvarsdepartementet



DET KONGELIGE  
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Adressater ifølge liste

Deres ref  
2015/442-0

Vår ref  
18/700-5

Dato  
3. april 2019

## Spørsmål om definisjon av Forsvarets operative virksomhet

Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet får enkelte henvendelser vedrørende Forsvarets virksomhet i verneområdene. Det gjelder både ferdsel og motorferdsel på bakken og lavtflyging, bl.a. med helikopter. Henvendelsene har synliggjort et behov for å klargjøre hvordan verneforskriftene skal tolkes når det gjelder militær virksomhet, særlig på bakgrunn av at Forsvaret har endret sin definisjon av hvilke aktiviteter som regnes som "militær operativ virksomhet".

Verneforskriftene for det enkelte verneområde er avgjørende for hvilke aktiviteter som er tillatt i verneområdene. Forskriftene og forarbeidene, dvs. foredraget til kongelig resolusjon, er noe ulikt utformet for ulike verneområder når det gjelder Forsvarets aktivitet. Dette skyldes ulike verneformål, ulikt behov for Forsvaret til å benytte de ulike verneområdene, endringer i Forsvarets behov over tid, og at verneområdene er opprettet over en lang tidsperiode hvor det er skjedd en utvikling i utforming av forskriftene og foredraget til kongelig resolusjon. Som en følge av utfordringene Forsvaret står overfor, har også Forsvarets egne definisjoner og begrepsbruk for ulike aktiviteter endret seg, og vil fortsatt kunne komme til å endre seg, over tid. Som følge av dette, kan det oppstå uklarheter om hvordan Forsvarets aktiviteter skal kunne foregå innenfor verneområdene.

I verneområdene vil Forsvarets aktivitet primært kunne innebære ferdsel til fots, motorferdsel og lavtflyging med jagerfly og med helikopter. Hvordan dette skal håndteres innenfor det enkelte verneområde avhenger av hvordan verneforskriften er utformet, om det er en planlagt aktivitet, eller om det er en aktivitet som skjer som følge av akutte behov i gitte situasjoner.

Postadresse  
Postboks 8013 Dep  
0030 Oslo  
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse  
Kongens gate 20  
www.kld.dep.no

Telefon\*  
22 24 90 90  
Org.nr.  
972 417 882

Avdeling  
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler  
Ingunn Iversen  
22 24 58 61

Forsvarets aktivitet skjer i form av operasjoner, øving og trening. Forsvaret legger til grunn at begrepet operativ virksomhet omfatter operasjoner og øving. Det vises til at operativ virksomhet planlegges, ledes og gjennomføres i fred, krise og væpnet konflikt i og utenfor Norge, alene eller i allianse. Trening gjennomføres for å kunne oppnå operativ status, og defineres ikke som del av den operative virksomheten.

Klima- og miljødepartementet og Forsvarsdepartementet har drøftet de ulike problemstillingene. Forsvarsdepartementet presiserer at det ikke har vært deres intensjon å endre Forsvarets aktivitet innenfor verneområdene som følge av endret begrepsbruk eller endrede definisjoner på ulike aktiviteter. Det skal fortsatt være en god balanse mellom forvaltning av verneområdene slik at verneverdiene opprettholdes, og Forsvarets nødvendige aktivitet som i noen tilfelle også vil berøre verneområdene.

I praksis er det særlig verneforskriftenes regulering av motorferdsel på bakken og i luften som har praktisk betydning for Forsvarets virksomhet. Noen forskrifter har også regulering av organisert ferdsel, som vil kunne omfatte forsvarets ferdsel til fots og ulike former for opphold i disse verneområdene. Reguleringene innebærer at de nevnte aktivitetene gjennomgående er søknadspliktige i store verneområder.

Verneforskriftene har som hovedregel et unntak for "militær operativ virksomhet". Dette innebærer at den del av Forsvarets virksomhet som anses som "operativ virksomhet" etter verneforskriftene er unntatt fra søknadsplikt til myndigheten som forvalter verneområdene. Hvordan dette begrepet har blitt tolket i forbindelse med vedtakelse av verneforskrifter, fremgår av ulike dokumenter.

I *St.meld. nr. 62 (1991 -92) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge* er begrepet definert i pkt. 5.6 militære interesser. Det fremgår av denne at «*militær operativ virksomhet omfatter i fredstid all militær virksomhet som er nødvendig for å planlegge, forberede og gjennomføre:*

- *Overvåkning av land-, sjø- og luftterritoriet*
- *Forsvarsplaner herunder feltbefestninger, anlegg for installasjoner og stridsmidler*
- *Beredskapstiltak herunder utrykningsøvelser med militære styrker*
- *Rene militære operasjoner i spesielle situasjoner herunder søk og redningstjeneste.»*

Det fremgår videre at vanlige øvelser ikke omfattes av unntaket, men det forutsettes at der sivil virksomhet eller trafikk er tillatt, kan tilsvarende militær virksomhet uten videre finne sted.

Dette er lagt til grunn i brev av 07.01.1997 fra Forsvarets overkommando, som anses å ha vært gjeldende retningslinje også ved utarbeidelse av nye verneforskrifter. Det er i dette brevet understreket at programmerte øvelser samt trening som ikke tar i bruk faste stridsanlegg, i denne sammenheng er å regne som vanlige øvelser.

I NOU 2001:15 "Forsvarets områder for lavflyging" er operativ flyging definert som flyging iverksatt som følge av en reell hendelse, i motsetning til trening og øvelser (kap. 5.5.6.1 Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder).

Når det gjelder tolkning av begrepet "Militær operativ virksomhet" i verneforskrifter, og spørsmål om hvilke tiltak som er søknadspliktige, er det fortsatt denne forståelsen som skal legges til grunn. Dette innebærer at det kun er "utrykningsøvelser med militære styrker" som er unntatt fra søknadsplikt. Øvrige øvelser er etter verneforskriftene ikke å anse som "militær operativ virksomhet".

Forsvarets operative hovedkvarters bruk av begrepet operativ virksomhet har imidlertid på grunn av utviklingen i samfunnet, endret seg. Det kan derfor ha oppstått uklarheter om hvilke aktiviteter som er søknadspliktig innenfor verneområder. Klima- og miljødepartementet vil presisere at det som regnes som operativ virksomhet etter verneforskriftene ikke endres som følge av Forsvarets interne endring av dette begrepet. Klima- og miljødepartementet legger til grunn at forvaltningsmyndigheten og Forsvaret oppretter dialog om all planlagt aktivitet som vil kunne berøre verneområder. Forvaltningsmyndighetene skal vurdere om det er behov for å søke tillatelse eller ikke avhengig av hvordan den enkelte verneforskrift er utformet. I noen verneforskrifter er det tatt inn særskilte unntaksbestemmelser knyttet til spesielle behov i bestemte områder.

Aktiviteter i regi av Forsvaret som ikke faller inn under søknadsbestemmelser i forskriftene, vil det kunne søkes dispensasjon for etter naturmangfoldloven § 48. Dersom det er aktuelt å søke dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48, må det i det enkelte tilfelle vurderes om hvilket av vilkårene i bestemmelsen aktiviteten skal vurderes etter. Unntak for vesentlig samfunnsinteresse omfatter tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. I andre tilfeller vil Forsvarets virksomhet normalt være å anse som et viktig samfunnshensyn som skal tilleggs vekt i vurderingen av om dispensasjon skal gis, dersom vilkårene i § 48 er oppfylt, og dersom det er nødvendig at aktiviteten eller tiltaket skjer innenfor verneområdet. I nødvendighetsvurderingen må det bla. vurderes mulighet for alternativ lokalisering. Det vises for øvrig til Miljødirektoratets veiledning om skjønnsutøvelse ved dispensasjon pkt 8: <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M106/M106.pdf>

Forsvarets lavtflyging med jagerfly er regulert i de verneområdene det er aktuelt. Det vil si at det er gitt helt eller delvis unntak fra forskriftenes forbud mot lavtflyging. Slike reguleringer er mest utbredt for nasjonalparker, og forbyr flyving under 300 meter over bakken. Unntak for lavtflyging med jagerfly varierer mellom områdene ut fra både forsvarets behov og ut fra de konkrete verneverdiene.

Lavtflyging med helikopter er oftest ikke gitt tilsvarende unntak. Dette skyldes primært at det ikke har vært en relevant problemstilling når vernevedtaket er blitt fattet, og at behovet for unntak derfor ikke har blitt vurdert. I enkelte områder kan imidlertid dette ha endret seg over tid. I nyere verneområder som bla. i Raet nasjonalpark og i utvidelsen av de Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark er bestemmelser om dette innarbeidet i verneforskriftene. I nyere skogvernforskrifter er det tatt inn generelt unntak for landing og start med Forsvarets luftfartøy. I verneområder hvor dette ikke er spesifikt omtalt og regulert, forutsettes som omtalt over, at det er en dialog mellom forvaltningsmyndigheten og Forsvaret om planlagt helikopterflyging og hvordan dette mest hensiktsmessig bør behandles gjennom eventuelt søknad om tillatelse/dispensasjon. Ved ikke-forhåndsplanlagt lavtflyging knyttet til f.eks. krisesituasjoner og vanskelige værforhold o.l. vil det være å anse som en nødrettssituasjon

som vil kunne gjennomføres. Flyving som ledd i militær operativ virksomhet i forbindelse med akutte hendelser er gjennomgående unntatt søknadsplikt etter forskriftene.

Klima- og miljødepartementet vil for øvrig vurdere om det er behov for en ytterligere presisering i verneforskriftene knyttet til Forsvarets nødvendige aktivitet, spesielt innenfor nasjonalparkene. Dette vil skje i forbindelse med andre planlagte endringer av nasjonalparkforskriftene.

Dette brevet er utarbeidet i et samarbeid mellom Klima- og miljødepartementet og Forsvarsdepartementet.

Vi ber fylkesmennene distribuere dette brevet videre til de kommunene som har forvaltningsansvaret for mindre verneområder.

Med hilsen

Øivind Dannevig (e.f.)  
avdelingsdirektør

Ingunn Iversen  
fagdirektør

*Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer*

Adressater: Nasjonalpark- og verneområdestyrer  
Fylkesmennene

Kopi: Forsvarsdepartementet  
Miljødirektoratet